

Dementiemonitor Mantelzorg 2018

Regionaal rapport

Mantelzorgers over ondersteuning, zorg, belasting en de impact van mantelzorg op hun leven

Regio Haaglanden

NIVEL
Kennis voor betere zorg

Dementiemonitor Mantelzorg 2018

Regionaal rapport

Mantelzorgers over ondersteuning, zorg, belasting en de impact van mantelzorg op hun leven

Regio Haaglanden

Iris van der Heide (Nivel)
Claire Aussems (Nivel)
Susanne van den Buuse (Alzheimer Nederland)
Anneke L. Francke (Nivel)

Alzheimer Nederland
Stationsplein 121
Postbus 2077
3800 CB Amersfoort
<http://www.alzheimer-nederland.nl>
info@alzheimer-nederland.nl
Telefoon 033 - 303 25 02

<http://www.nivel.nl>
nivel@nivel.nl
Telefoon 030 - 272 97 00
Fax 030 2 729 729

©2018 NIVEL, Postbus 1568, 3500 BN UTRECHT

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het NIVEL te Utrecht. Het gebruik van cijfers en/of tekst als toelichting of ondersteuning in artikelen, boeken en scripties is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Inhoud

	Samenvatting en aanbevelingen	4
1	Inleiding	6
1.1	Achtergrond	6
1.2	Werving en respons	6
1.3	Leeswijzer	7
1.4	Achtergrondkenmerken van mensen met dementie en hun mantelzorgers	8
2	Impact op het sociale leven	10
2.1	Impact op het onderhouden van sociale contacten	10
2.2	Eenzaamheid onder mantelzorgers	11
3	Zorgbelasting	12
3.1	Feitelijke zorgbelasting	12
3.2	Ervaren zorgbelasting	13
4	Positieve ervaringen van mantelzorgers	14
5	Ontvangen en gewenste ondersteuning en zorg	15
5.1	Ondersteuning door sociale netwerk en dementievriendelijkheid omgeving	15
5.2	Professionele ondersteuning en zorg	16
5.3	Meest noodzakelijke professionele ondersteuning en zorg	18
6	Waardering voor ondersteuning en zorg	19
6.1	Totale aanbod aan ondersteuning en zorg	19
6.2	Casemanagement dementie	21
6.3	Intramurale zorg	24
	Bijlage 1: Postcodegebieden vallend onder regio Haaglanden	27

Samenvatting en aanbevelingen

Hoe gaat het met mantelzorgers van mensen met dementie in regio Haaglanden? Wat valt op in positieve of negatieve zin? Hoe 'scoort' regio Haaglanden in vergelijking met het landelijk totaal? De antwoorden op deze vragen vindt u in de samenvatting hieronder en uitgebreider in de rest van het rapport. In regio Haaglanden waren 104 vragenlijsten beschikbaar voor analyse. In Bijlage 1 staan de postcodegebieden die onder deze regio vallen.

Samenvatting

Impact op het sociale leven

- 16% van de mantelzorgers voelt zich eenzaam (landelijk 14% en in de algemene Nederlandse bevolking 7%).
- 33% heeft minder sociale contacten dan voorheen (landelijk 38%). Bij 25% is de kwaliteit van de sociale contacten verslechterd (landelijk 23%).

Zorgbelasting

- 46% van de mantelzorgers zorgt dagelijks of continu voor de naaste (landelijk 50%).
- 52% voelt zich sterk belast (tamelijk, zwaar, zeer zwaar of overbelast) (landelijk 52%).

Positieve ervaringen van mantelzorgers

- 89% geeft aan dat zij ook genieten van de leuke momenten met hun naaste (landelijk 90%).
- Bij 74% geeft het verrichten van zorgtaken hen voldoening (landelijk 77%).

Hoe dementievriendelijk is de omgeving?

- Bij 50% van de mantelzorgers komt de zorg vooral op hen neer (landelijk 47%).
- 77% van de mantelzorgers zegt dat de directe omgeving meestal hulp biedt wanneer zij daar om vragen (landelijk 78%).
- 28% van de mantelzorgers krijgt ongevraagd hulp vanuit hun sociale omgeving (landelijk 29%).
- 80% van de mantelzorgers geeft aan dat hun directe omgeving voldoende begrip toont voor de situatie van hun naaste (landelijk 76%).

Professionele ondersteuning en zorg: gebruik

- Meest gebruikte vormen van professionele ondersteuning en zorg binnen uw regio:
  1. Casemanagement dementie
  2. Informatie en voorlichting
  3. Activiteiten voor mijn naaste
  4. Hulp bij persoonlijke verzorging en verpleging
- Meest noodzakelijke vormen van ondersteuning en zorg om het thuis vol te kunnen houden:
  1. Hulp bij persoonlijke verzorging en verpleging / Activiteiten voor mijn naaste
  2. Casemanagement dementie / Hulp bij het huishouden

Professionele ondersteuning en zorg: oordeel

- Mantelzorgers waarderen het totale aanbod aan zorg en ondersteuning met gemiddeld een 6,7 (landelijk 7,4 op basis van ongecorrigeerde data). Dit is lager dan het landelijk gemiddelde.

Casemanagement

- 84% van de mantelzorgers met een thuiswonende naaste heeft een casemanager (landelijk 81%). 31% is niet gewezen op hun recht op een casemanager (landelijk 30%).
- De huisarts neemt in 31% van de gevallen het initiatief om casemanagement te starten (landelijk 38%), de mantelzorgers zelf in 25% van de gevallen (landelijk 20%).
- Mantelzorgers waarderen de casemanager gemiddeld met een 8,1 (landelijk 8,1).
- Continuïteit: 88% van de mantelzorgers gaf aan afgelopen jaar één vaste casemanager te hebben gehad (landelijk 91%).

Intramurale zorg

- 21% van de mantelzorgers waarbij verhuizing van de naaste naar een zorginstelling nodig was, moest tussen de drie en zes maanden wachten voordat hun naaste kon verhuizen (landelijk 12%).
- 28% moest langer dan 6 maanden wachten tot opname in een zorginstelling (landelijk 14%). De wachttijd is in deze regio dus hoger dan landelijk.
- Mantelzorgers geven een 6,8 op de vraag of ze de zorginstelling waar hun naaste woont zouden aanbevelen bij familie en vrienden (landelijk 7,7). Dit is lager dan het landelijk gemiddelde.
- 55% geeft aan dat de zorginstelling meestal of altijd voldoende activiteiten organiseert voor de naaste (landelijk 61%). Daarnaast geeft 20% aan dat de activiteiten meestal of altijd aansluiten op wat hun naaste leuk vindt (landelijk 39%). De passendheid van de activiteiten vindt men in deze regio dus minder goed dan landelijk.
- 43% zegt dat er meestal of altijd voldoende personeel is in de zorginstelling (landelijk 51%).

Achtergrond van de mantelzorgers

- 70% is vrouw (landelijk 72%), 30% is man (landelijk 28%).
- 52% is jonger dan 65 jaar (landelijk 54%), 43% is tussen de 65 en 84 jaar (landelijk 44%) en 5% is 85 jaar of ouder (landelijk 3%).

Aanbevelingen van Alzheimer Nederland voor het gebruik van de uitkomsten

Dit rapport is geen doel, maar een middel. Een middel om de ondersteuning en zorg voor mensen met dementie en hun mantelzorgers te verbeteren. Hoe kunnen de uitkomsten van de Dementiemonitor Mantelzorg hiervoor worden ingezet? Gemeenten, dementieketens, zorgverzekeraars, zorgaanbieders, zorgkantoren en andere relevante partijen in regio Haaglanden kunnen de uitkomsten gebruiken om te toetsen hoe de dementiezorg en -ondersteuning er in hun regio voor staat. Hoe gaat het met de mantelzorgers? Welke ondersteuning en zorg hebben zij nodig om het thuis langer vol te houden? Hoe dementievriendelijk zijn de gemeenten in de regio Haaglanden? Hoe beoordelen mantelzorgers de zorg voor hun naaste in een zorginstelling? De Dementiemonitor Mantelzorg biedt een meetlat waaraan gemeenten, dementieketens, zorgaanbieders, zorgkantoren hun aanbod en verbeterprogramma's kunnen toetsen.

1 Inleiding

1.1 Achtergrond

Voor u ligt het regionale rapport van de Dementiemonitor Mantelzorg 2018 van de regio Haaglanden. Deze monitor is net als in voorgaande jaren uitgevoerd door het Nivel met subsidie van en in nauwe samenwerking met Alzheimer Nederland.

De peiling van de Dementiemonitor Mantelzorg heeft plaatsgevonden in de periode maart tot en met juni 2018. Er is gemeten hoe mantelzorgers de zorg voor hun naaste met dementie ervaren, hoe zij de ondersteuning door hun sociale netwerk ervaren, van welke professionele hulp en zorgvoorzieningen ze gebruikmaken en hoe ze deze zorg beoordelen.

In dit rapport staan de uitkomsten van de Dementiemonitor Mantelzorg beschreven, op basis van de mantelzorgers die binnen uw regio deelnamen. Tevens zijn de uitkomsten binnen uw regio één op één vergeleken met de uitkomsten van de totale steekproef, zoals uitvoerig beschreven in de landelijke rapportage. Dit geeft een beeld van de situatie binnen uw regio in vergelijking met de rest van Nederland.

De resultaten zoals beschreven in deze regionale rapportage bieden u als belangbehartiger, ketenregisseur, manager van een zorginstelling of andere ketenpartner, handvatten voor het verbeteren van de ondersteuning voor mensen met dementie en hun mantelzorgers.

Indien u geïnteresseerd bent in de gebruikte methoden of in de landelijke resultaten van de Dementiemonitor Mantelzorg, dan verwijzen wij u graag naar de landelijke rapportage, die te downloaden is van de website van het Nivel:

https://www.nivel.nl/sites/default/files/bestanden/Dementiemonitor_2018.pdf.

1.2 Werving en respons

Mantelzorgers zijn op diverse manieren geworven voor deelname aan de Dementiemonitor Mantelzorg:

- Vrijwilligers van de afdelingen van Alzheimer Nederland en diverse zorgaanbieders (zoals casemanagers, medewerkers van de dagopvang, en medewerkers van verpleeg- en verzorgingstehuizen) deelden schriftelijke vragenlijsten en flyers uit aan mantelzorgers of legden deze neer op plekken waar mantelzorgers komen (Alzheimer Cafés, verpleeghuizen). De flyers bevatten een link naar de online vragenlijst.
- Via diverse communicatiekanalen, zoals social media, eigen websites en berichten in lokale kranten, werden mantelzorgers geattendeerd op de mogelijkheid om online de vragenlijst in te vullen via de link www.dementiemonitor.nl. Mantelzorgers konden ook zelf een schriftelijk exemplaar opvragen.
- De vragenlijst werd online afgenomen bij de mantelzorgers van het Alzheimerpanel van Alzheimer Nederland.

In totaal zijn 4459 ingevulde vragenlijsten van mantelzorgers meegenomen in de analyses. In uw regio waren 104 vragenlijsten beschikbaar voor analyse. Regiorapportages worden opgesteld bij een minimum van 30 ingevulde vragenlijsten.

1.3 Leeswijzer

Toelichting op de tabellen en figuren:

- De cijfers binnen uw regio worden afgezet tegen het **landelijk totaal**.
- Voor sommige onderdelen is alleen gekeken naar de ervaringen van mantelzorgers van een naaste die niet in een zorginstelling woont en voor andere onderdelen is juist alleen gekeken naar antwoorden van mantelzorgers van een naaste die wel in een zorginstelling woont.
- Soms komen de totalen niet precies op **100%** uit. Dit kan komen door afrondingsverschillen of doordat respondenten meerdere antwoorden konden aankruisen. Ook kan het zijn dat percentages hierdoor met 1% verschillen van het percentage dat vermeld staat in de landelijke rapportage.
- **n** = het aantal mantelzorgers dat de vraag heeft beantwoord.
- De aanduiding (**n = 30/3257**) betekent het volgende: het eerste getal geeft altijd weer hoeveel mantelzorgers uit uw regio de betreffende vraag hebben beantwoord (in dit voorbeeld zijn dat er 30). Het tweede getal geeft altijd weer hoeveel mantelzorgers van het hele onderzoek (landelijk totaal) deze vraag hebben beantwoord (in dit voorbeeld zijn dat er 3257).
- In de **legenda** van de figuren (naast de figuur) ziet u de antwoordcategorieën van de betreffende vraag staan. Deze corresponderen met de balken in de figuur.

1.4 Achtergrondkenmerken van mensen met dementie en hun mantelzorgers

Wie zijn de mantelzorgers van mensen met dementie die aan de monitor deelnamen? Tabel 1.1 laat de achtergrondkenmerken zien van de mantelzorgers die in uw regio deelnamen aan de monitor, met daarnaast de achtergrondkenmerken van de totale groep deelnemende mantelzorgers. Tabel 1.2 laat de achtergrondkenmerken zien van de mensen met dementie waarvoor de deelnemende mantelzorgers zorgen, zowel landelijk weergegeven als voor uw regio.

Tabel 1.1 Achtergrondkenmerken van **mantelzorgers**

Achtergrondkenmerken	<i>Uw regio</i>	<i>Landelijk totaal</i>
	<i>in %</i>	<i>in %</i>
Geslacht (n = 104/4449)		
Man	30%	28%
Vrouw	70%	72%
Leeftijd (n = 104/4439)		
Jonger dan 65	52%	54%
65 t/m 84	43%	44%
85 jaar en ouder	5%	3%
Relatie tot de naaste met dementie (n = 103/4425)		
Partner	43%	47%
(Schoon)dochter/(schoon)zoon	46%	43%
Andere familieleden	8%	6%
Vriend(in), kennis, burens	1%	2%
Anders (bijvoorbeeld ex-partners, ouders van vrienden)	3%	2%

Tabel 1.2 Achtergrondkenmerken van **personen met dementie**

Achtergrondkenmerken	<i>Uw regio</i>	<i>Landelijk totaal</i>
	<i>in %</i>	<i>in %</i>
Geslacht (n = 104/4432)		
Man	41%	43%
Vrouw	59%	57%
Leeftijd (n = 104/4443)		
Jonger dan 65 jaar	1%	6%
65 t/m 84 jaar	64%	67%
85 jaar en ouder	35%	27%
Leefsituatie (n = 104/4431)		
Alleenwonend	22%	24%
Samenwonend met partner	38%	48%
Samenwonend met partner en kind(eren)	1%	2%
In verpleeg- of verzorgingshuis	38%	24%
Inwonend bij kind(eren)	1%	1%
Anders	0%	1%
Woont de naaste in huis bij de mantelzorger? (n = 104/4441)		
Ja	33%	42%
Nee	67%	58%

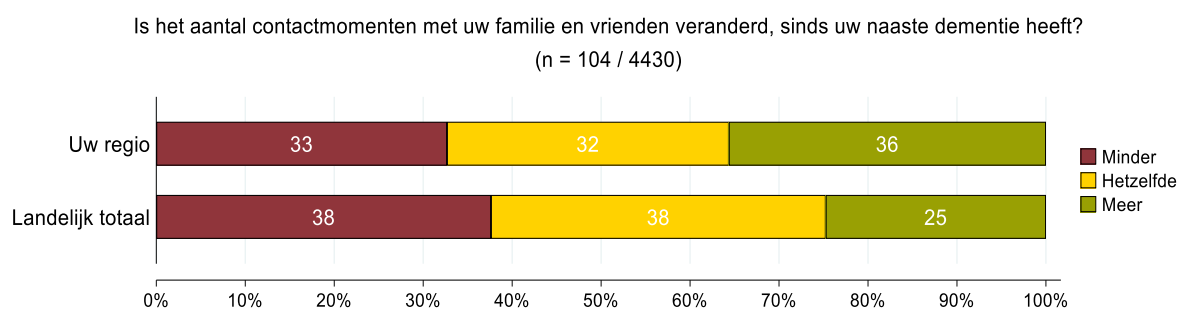
2 Impact op het sociale leven

Dit hoofdstuk laat zien wat de impact is van mantelzorg op het sociale leven van mantelzorgers. Cijfers over sociale contacten en eenzaamheid onder mantelzorgers binnen uw regio worden afgezet tegen de totale groep mantelzorgers die meedeelde aan de Dementiemonitor Mantelzorg.

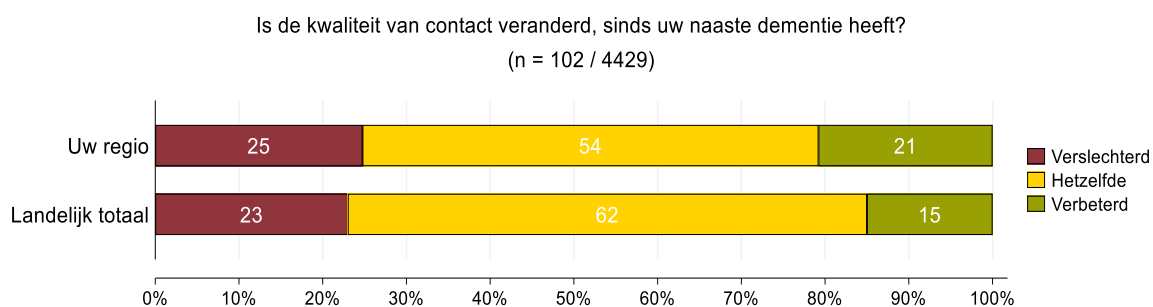
2.1 Impact op het onderhouden van sociale contacten

Wat is de impact van mantelzorg op het aantal contactmomenten met familie en vrienden en op de kwaliteit ervan? Figuur 2.1 laat zien hoe het aantal contactmomenten met familie en vrienden is veranderd, sinds de naaste dementie heeft. In Figuur 2.2 is te zien hoe de kwaliteit van deze contactmomenten is veranderd.

Figuur 2.1 Impact van mantelzorg op het aantal contactmomenten met familie en vrienden

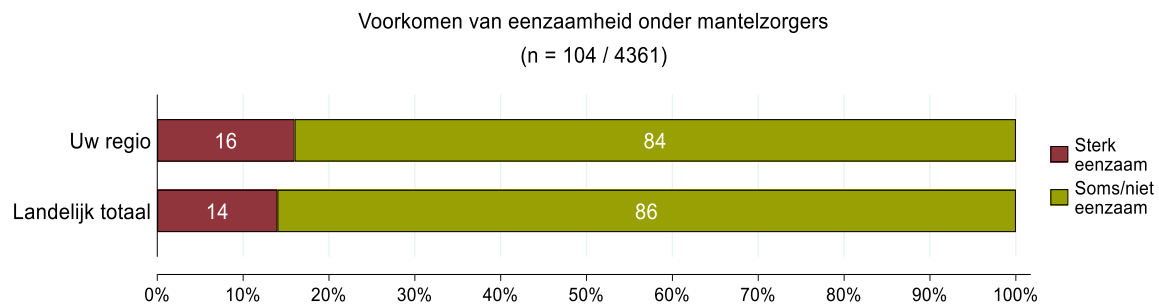
Figuur 2.2 Impact van mantelzorg op de kwaliteit van contacten met familie en vrienden

2.2 Eenzaamheid onder mantelzorgers

Naast de impact van mantelzorg op de kwaliteit en kwantiteit van contactmomenten met familie en vrienden, hebben we gemeten in hoeverre eenzaamheid voorkomt onder mantelzorgers van mensen met dementie. Figuur 2.3 laat zien hoeveel mantelzorgers zich eenzaam voelen binnen uw regio ten opzichte van het landelijk totaal.

Figuur 2.3 Voorkomen van eenzaamheid onder mantelzorgers

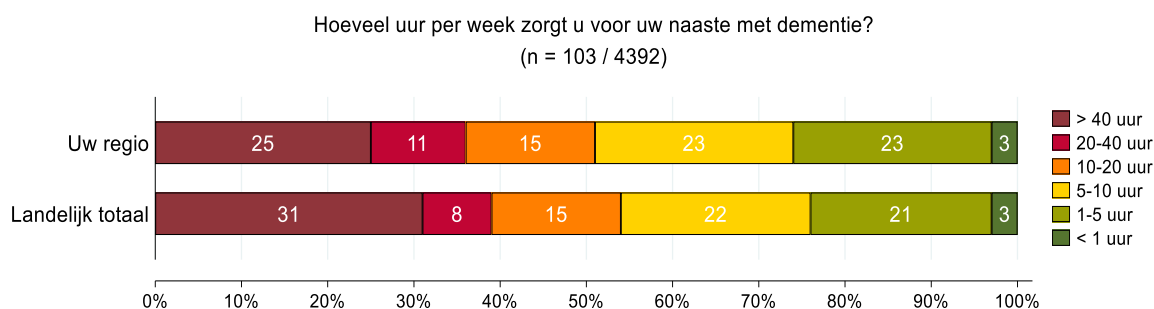
3 Zorgbelasting

In dit hoofdstuk wordt de feitelijke en de ervaren zorgbelasting onder de mantelzorgers van mensen met dementie weergegeven. Zoals in de andere hoofdstukken, wordt de zorgbelasting onder mantelzorgers binnen uw regio afgezet tegen de totale groep mantelzorgers die meedeed aan de Dementiemonitor Mantelzorg.

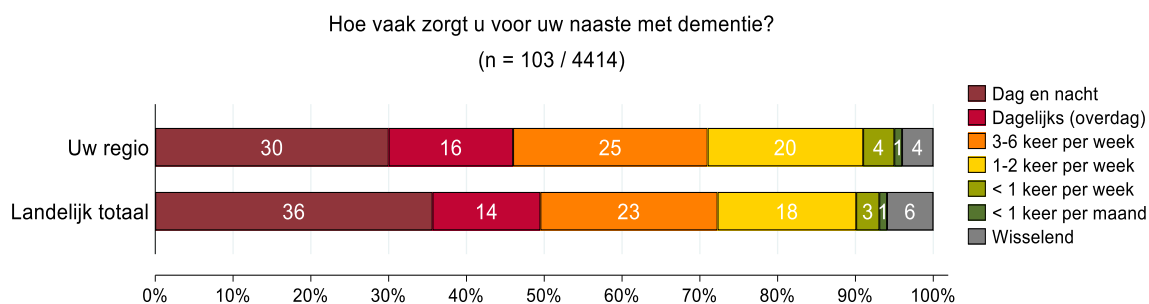
3.1 Feitelijke zorgbelasting

Figuur 3.1 en 3.2 laten zien hoeveel uren en hoe vaak mantelzorgers binnen uw regio zorgen voor hun naaste. Dit noemen we de feitelijke zorgbelasting van mantelzorgers.

Figuur 3.1 Feitelijke zorgbelasting uitgedrukt in uren per week

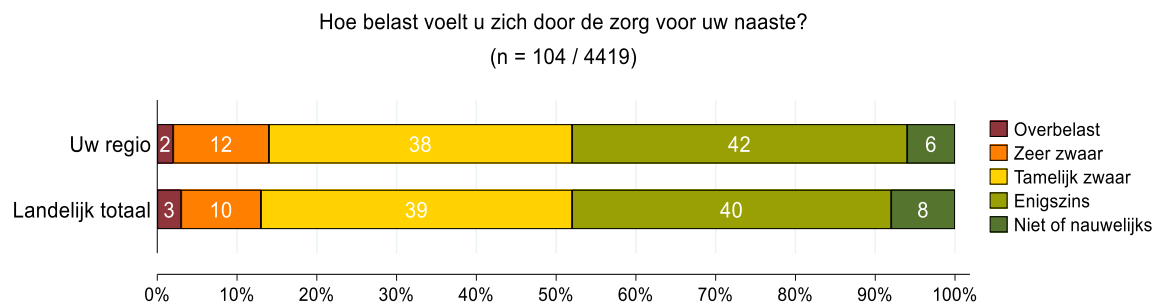
Figuur 3.2 Feitelijke zorgbelasting uitgedrukt in keren per week of maand

3.2 Ervaren zorgbelasting

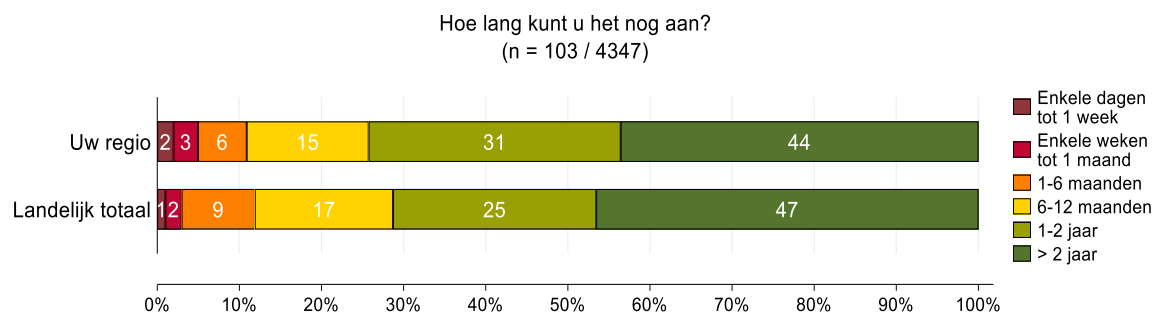
Figuur 3.3 laat zien hoe belast mantelzorgers in uw regio zich voelen in vergelijking met de totale groep mantelzorgers. We spreken van overbelasting wanneer een mantelzorger aangeeft zeer zwaar of overbelast te zijn.

Figuur 3.3 Ervaren zorgbelasting van mantelzorgers

Een andere manier om te meten hoe belast mantelzorgers zich voelen, is hun volhoudtijd: hoe lang denken ze de zorg nog vol te kunnen houden wanneer de situatie onveranderd blijft? De uitkomsten van deze vraag staan in Figuur 3.4.

Figuur 3.4 Als uw situatie als mantelzorger blijft zoals die nu is, hoe lang kunt u het dan nog aan

4 Positieve ervaringen van mantelzorgers

Mantelzorg kan als zwaar worden ervaren, maar kan ook positieve ervaringen met zich mee brengen. We hebben mantelzorgers daarom gevraagd in hoeverre zij positieve ervaringen hebben met het verlenen van mantelzorg. Tabel 4.1 laat percentages zien van mensen die het binnen uw regio eens zijn met stellingen over positieve ervaringen, afgezet tegen de percentages van de totale groep mantelzorgers die meedeed aan de Dementiemonitor Mantelzorg.

Tabel 4.1 Positieve ervaringen van mantelzorgers (n = 104/4430)

(Zeer) mee eens	<i>Uw regio</i>	<i>Landelijk totaal</i>
	<i>in %</i>	<i>in %</i>
Ik geniet ook van de leuke momenten met mijn naaste.	89%	90%
Het verrichten van zorgtaken voor mijn naaste geeft mij voldoening.	74%	77%
Mijn naaste waardeert mijn hulp.	76%	74%
Het doet me goed dat mijn naaste dankzij mijn hulp thuis kan blijven wonen.	51%	64%
Doordat ik voor mijn naaste zorg, zijn mijn naaste en ik dichterbij elkaar gekomen.	33%	33%
Sinds mijn naaste dementie heeft, heb ik een betere relatie met mijn naaste.	27%	22%

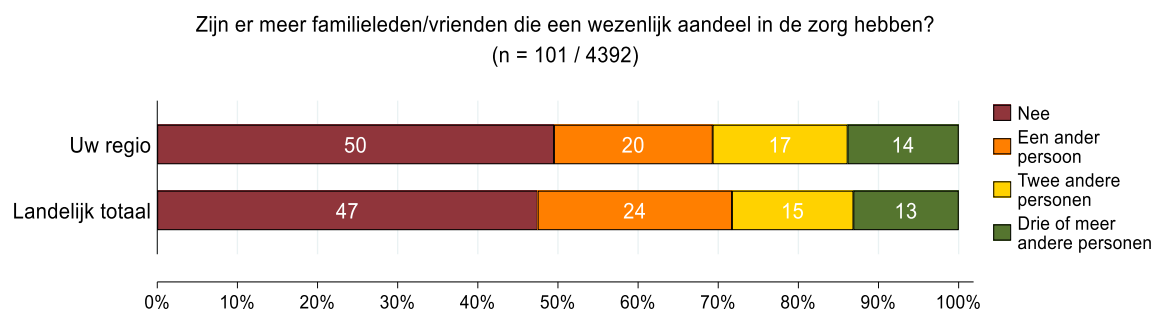
5 Ontvangen en gewenste ondersteuning en zorg

In dit hoofdstuk beschrijven we welke vormen van ondersteuning en zorg mantelzorgers en hun naasten met dementie gebruiken en wensen. Het gaat hierbij niet alleen om professionele vormen van ondersteuning en zorg, maar ook over (ongevraagde) ondersteuning vanuit het sociale netwerk van mantelzorgers en hun naasten met dementie. Cijfers over ontvangen en gewenste vormen van ondersteuning en zorg onder mantelzorgers binnen uw regio, worden afgezet tegen de totale groep mantelzorgers die meedeed aan de Dementiemonitor Mantelzorg.

5.1 Ondersteuning door sociale netwerk en dementievriendelijkheid omgeving

Figuur 5.1 laat zien in hoeverre mantelzorgers binnen uw regio de zorg voor hun naaste delen met anderen.

Figuur 5.1 Aandeel van familieleden of vrienden in de zorg

Hoe dementievriendelijk is hun omgeving volgens mantelzorgers? Tabel 5.1 beschrijft in welke mate mantelzorgers binnen uw regio ongevraagd of gevraagd op hulp kunnen rekenen vanuit hun sociale omgeving en in hoeverre er begrip is voor de situatie van de naaste met dementie.

Tabel 5.1 Dementievriendelijkheid van de omgeving (n = 104/4429)

(zeer) mee eens	<i>Uw regio</i>	<i>Landelijk totaal</i>
	<i>in %</i>	<i>in %</i>
Mijn directe omgeving biedt mij hulp als ik daar om vraag.	77%	78%
Mijn directe omgeving toont voldoende begrip voor de situatie van mijn naaste.	79%	77%
Ik vraag mijn familieleden om hulp voor mijn naaste als dat nodig is.	74%	77%
Mijn directe omgeving toont voldoende begrip voor mijn situatie.	80%	76%
Ik krijg voldoende waardering als mantelzorg van mijn directe omgeving.	81%	73%
Door het zorgen voor mijn naaste heb ik nieuwe mensen leren kennen.	56%	52%
Ik vraag mijn vrienden om hulp voor mijn naaste als dat nodig is.	34%	38%
Medewerkers uit de buurtwinkel/-supermarkt tonen voldoende begrip voor de situatie van mijn naaste.	38%	37%
Ik vraag mijn burens om hulp voor mijn naaste als dat nodig is.	27%	35%
Mijn directe omgeving biedt mij ongevraagd hulp.	28%	29%
Leden van de (sport-, zang-) vereniging waar mijn naaste lid van is, tonen voldoende begrip voor de situatie van mijn naaste.	21%	25%

5.2 Professionele ondersteuning en zorg

Van welke vormen van professionele hulp en ondersteuning maakten mantelzorgers in uw regio de afgelopen 12 maanden gebruik? Tabel 5.2 laat dit zien. Het gaat hierbij alleen om mantelzorgers van naasten die nog thuis wonen (samen of alleen), dus niet in een zorginstelling.

Tabel 5.2 Hulp en ondersteuning waar mantelzorgers van alleenwonende of samenwonende naasten met dementie en hun naasten de afgelopen 12 maanden gebruik van maakten (n = 63/3292)

Type hulp en ondersteuning	<i>Uw regio</i>	<i>Landelijk totaal</i>
	<i>in %</i>	<i>in %</i>
Casemanagement dementie	84%	81%
Informatie en voorlichting	59%	54%
Activiteiten voor mijn naaste	52%	49%
Hulp bij persoonlijke verzorging en verpleging	48%	42%
Hulp bij het huishouden	38%	42%
Diagnostisch onderzoek	40%	39%
Gespreksgroep voor mantelzorgers/ lotgenotencontact	19%	24%
Behandeling	24%	23%
Personenalarmering	24%	21%
Psychosociale steun voor mijzelf	14%	16%
Psychosociale steun voor mijn naaste	10%	13%
Gemak en veiligheid in de woning*	16%	13%
Tijdelijke opvang	6%	9%
Tijdelijke voortzetting van de ondersteuning van de casemanager	6%	8%
Coachende technologie voor het dagelijks functioneren**	5%	3%
Beeldbellen met de zorgverlener***	0%	1%

Toelichting:

* Onder 'gemak en veiligheid in de woning' verstaan we bijvoorbeeld het gebruik van een deuropener of luisterverbinding.

** Onder 'coachende technologie' verstaan we bijvoorbeeld digitale geheugensteuntjes en navigatieondersteuning met behulp van GPS.

*** Onder 'beeldbellen met de zorgverlener' verstaan we communiceren met de zorgverlener via bijvoorbeeld Facetime, Skype, of een beeldscherm op iPad, computer of televisie.

5.3 Meest noodzakelijke professionele ondersteuning en zorg

Welke vormen van hulp en ondersteuning vinden mantelzorgers in uw regio het meest noodzakelijk om hun naaste zo lang mogelijk thuis te laten wonen? Tabel 5.3 laat dit zien. Het gaat hierbij alleen om mantelzorgers van naasten die nog thuis wonen (samen of alleen), dus niet in een zorginstelling.

Tabel 5.3 Meest noodzakelijke vormen van hulp en ondersteuning in uw regio om de naaste zo lang mogelijk thuis te laten wonen (van mantelzorgers van alleenwonende of samenwonende naasten met dementie) (n = 59/3050)

Type hulp en ondersteuning	<i>Uw regio</i>	<i>Landelijk totaal</i>
	<i>in %</i>	<i>in %</i>
Hulp bij persoonlijke verzorging en verpleging	49%	45%
Casemanagement dementie	42%	44%
Activiteiten voor mijn naaste	49%	42%
Hulp bij het huishouden	42%	40%
Tijdelijke opvang	25%	14%
Gemak en veiligheid in de woning*	10%	11%
Informatie en voorlichting	17%	10%
Gespreksgroep voor mantelzorgers/lotgenotencontact	5%	10%
Psychosociale steun voor mijzelf	7%	9%
Personenalarmering	5%	8%
Psychosociale steun voor mijn naaste	7%	7%
Behandeling	2%	5%
Tijdelijke voortzetting van de ondersteuning van de casemanager	7%	5%
Coachende technologie voor het dagelijks functioneren**	2%	3%
Diagnostisch onderzoek	2%	2%
Beeldbellen met de zorgverlener***	0%	0%

Toelichting:

* Onder 'gemak en veiligheid in de woning' verstaan we bijvoorbeeld het gebruik van een deuropener of luisterverbinding.

** Onder 'coachende technologie' verstaan we bijvoorbeeld digitale geheugensteuntjes en navigatieondersteuning met behulp van GPS.

*** Onder 'beeldbellen met de zorgverlener' verstaan we communiceren met de zorgverlener via bijvoorbeeld Facetime, Skype, of een beeldscherm op iPad, computer of televisie.

6 Waardering voor ondersteuning en zorg

Dit hoofdstuk gaat in op de waardering die mantelzorgers hebben voor het aanbod aan ondersteuning en zorg binnen uw regio en op de verbeterpunten die zij daarbij zien. Cijfers over de waardering binnen uw regio, worden afgezet tegen de totale groep mantelzorgers die meedeed aan de Dementiemonitor Mantelzorg.

6.1 Totale aanbod aan ondersteuning en zorg

In Tabel 6.1 is te zien hoe mantelzorgers het totale aanbod van ondersteuning beoordelen aan de hand van een rapportcijfer (minimaal cijfer 0 'heel erg slecht' en maximaal cijfer 10 'heel erg goed').

Tabel 6.1 Waarderingscijfer over totale aanbod van ondersteuning en zorg bij dementie in uw regio op de schaal 0 'heel erg slecht' – 10 'heel erg goed' (n = 98/4149)

Gemiddeld waarderingscijfer	Cijfer
Uw regio	6,7
Landelijk totaal*	7,4

*Dit cijfer is gebaseerd op ongecorrigeerde data, omwille van de vergelijkbaarheid met het cijfer op regionaal niveau, waardoor deze iets verschilt van het cijfer in de landelijke rapportage.

We vroegen mantelzorgers welke verbeteringen zij wensen bij de ondersteuning en zorg die zij zelf krijgen, zie Tabel 6.2.

Tabel 6.2 Gewenste verbeteringen in de ondersteuning en zorg die mantelzorgers krijgen (n = 104/4459)

Verbeterpunten in de hulp en ondersteuning van mantelzorgers zelf	<i>Uw regio</i>	<i>Landelijk totaal</i>
	<i>in %</i>	<i>in %</i>
Ik wil niets veranderen in de ondersteuning die ik zelf krijg	27%	30%
Afstemming en communicatie tussen verschillende hulp- en zorgverleners	35%	24%
Aandacht, begrip, respect en erkenning voor mij als mantelzorger	17%	20%
Emotionele ondersteuning voor mijzelf	18%	16%
Mogelijkheden voor tijdelijke opvang van mijn naaste, zodat ik zelf ontlast wordt	18%	16%
Informatie over hoe om te gaan met de dementie of de gevolgen van dementie van mijn naaste	27%	16%
Vaker overleg met de betrokken hulp- of zorgverleners	24%	16%
Informatie over de mogelijkheden voor ondersteuning van mijzelf	9%	9%
Anders	9%	9%

Naast verbeterpunten voor de ondersteuning en zorg die de mantelzorger ontvangt, hebben we mantelzorgers gevraagd welke verbeterpunten zij zien voor de ondersteuning en zorg die hun naaste met dementie krijgt, zie Tabel 6.3.

Tabel 6.3 Gewenste verbeteringen in de ondersteuning en zorg die de naaste met dementie krijgt (n = 104/4459)

Verbeterpunten in de hulp en ondersteuning van de naaste met dementie	<i>Uw regio</i>	<i>Landelijk totaal</i>
	<i>in %</i>	<i>in %</i>
Ik wil niets veranderen in de ondersteuning en zorg die mijn naaste krijgt	17%	25%
Vast personeel (niet steeds wisselende gezichten)	37%	25%
Afstemming en communicatie tussen verschillende hulp- en zorgverleners	27%	20%
Meer personeel	26%	16%
Emotionele ondersteuning voor mijn naaste	26%	16%
Aandacht, begrip, respect en erkenning voor mijn naaste	16%	16%
De hoeveelheid tijd voor persoonlijke verzorging (zoals hulp bij het douchen en toiletbezoek)	31%	16%
Informatie en terugkoppeling over het functioneren van mijn naaste	26%	15%
Activiteiten die aansluiten bij de behoeften of beleving van mijn naaste	23%	14%
Mogelijkheden voor tijdelijke opvang van mijn naaste	21%	12%
Informatie voor mijn naaste over hoe om te gaan met de dementie of de gevolgen van dementie	20%	11%
Vaker overleg met de betrokken hulp- of zorgverleners	13%	11%
Informatie over de mogelijkheden voor ondersteuning en zorg voor mijn naaste	17%	11%
Beter geschoold personeel	21%	9%
Anders	4%	7%
Op andere tijden zorg of ondersteuning	10%	6%

6.2 Casemanagement dementie

Wat zijn de ervaringen van mantelzorgers met casemanagement dementie? We vroegen mantelzorgers hoe zij hun casemanager waarderen, zie Tabel 6.4. Dit is gedaan op basis van de vraag: 'Zou u de casemanager aanbevelen bij uw vrienden en familie?'. Ook vroegen we mantelzorgers of ze gewezen zijn op hun recht op een casemanager, of ze een vaste casemanager hebben, wanneer ze contact hebben en hoe deskundig ze hun casemanager vinden (Figuur 6.1 t/m 6.5). Voor zowel Tabel 6.4 als de figuren geldt dat deze gebaseerd zijn op de antwoorden van mantelzorgers die aangaven gebruik te maken van casemanagement dementie.

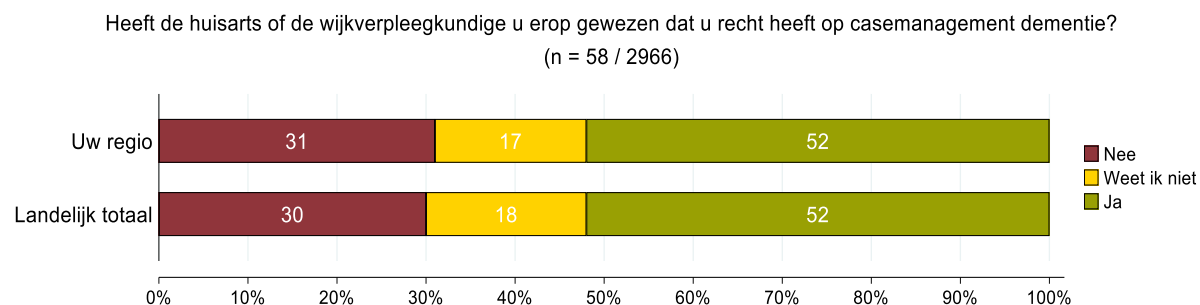
Tabel 6.4 Waarderingscijfer voor casemanagement dementie in uw regio (op de schaal 0 'ik zou de casemanager helemaal niet aanbevelen bij vrienden en familie' – 10 'ik zou de casemanager sterk aanbevelen bij vrienden en familie') (n = 59/2966)

Gemiddeld waarderingscijfer	Cijfer
Uw regio	8,1
Landelijk totaal	8,1

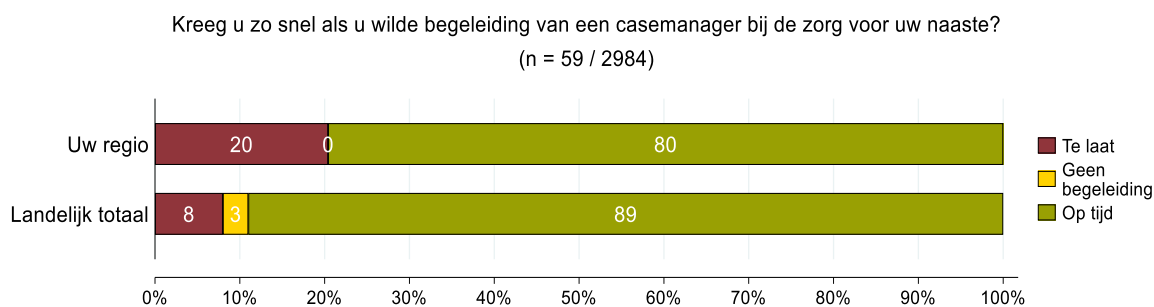
Tabel 6.5 Wie heeft het initiatief genomen om casemanagement te starten? (n = 59/3023)

Initiatiefnemer casemanagement	Uw regio	Landelijk totaal
	in %	in %
De huisarts	31%	38%
Weet ik niet meer	24%	25%
Ikzelf	25%	20%
Anders	12%	11%
De wijkverpleegkundige	3%	7%
De WMO-consulent van de gemeente	8%	5%
Mijn naaste	0%	1%

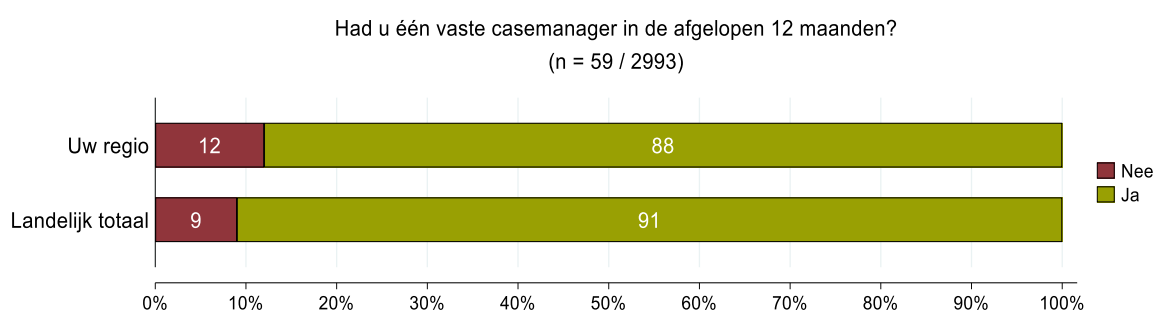
Figuur 6.1 Gewezen op het recht op een casemanager

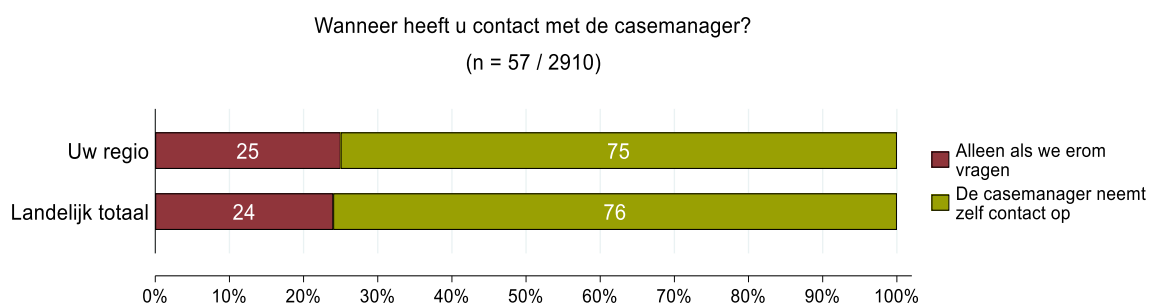
Figuur 6.2 Tijdigheid inzet casemanager

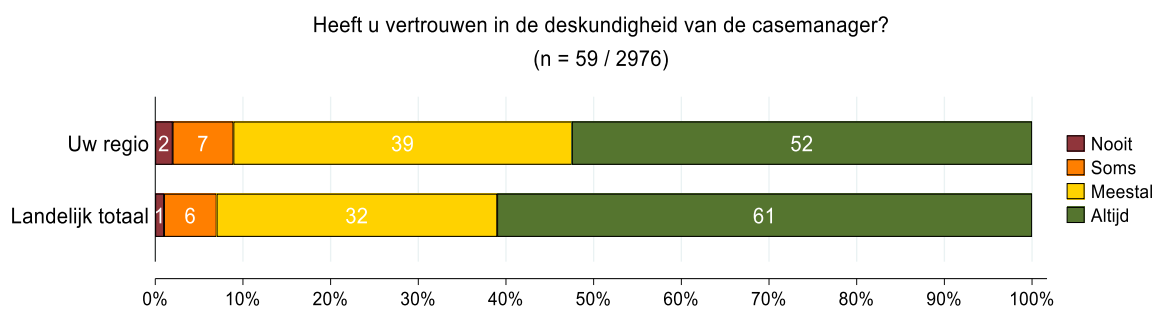
Figuur 6.3 Continuïteit in de persoon die casemanager is

Figuur 6.4 Contact met de casemanager

Figuur 6.5 Vertrouwen in de deskundigheid van de casemanager

6.3 Intramurale zorg

Deze paragraaf gaat over mantelzorgers van een naaste die in een zorginstelling woont. Hoe ervaren zij de kwaliteit van de zorginstelling waarin hun naaste verblijft? De waardering van mantelzorgers binnen uw regio voor de zorginstelling waarin hun naaste woont, wordt weergegeven in Tabel 6.5. Dit waarderingscijfer is gebaseerd op de vraag: 'Zou u de zorginstelling bij uw familie en vrienden aanbevelen?'.

Tabel 6.5 Waarderingscijfer voor de zorginstelling waarin de naaste woont in uw regio (op de schaal 0 'ik zou de zorginstelling helemaal niet aanbevelen bij vrienden en familie' – 10 'ik zou de zorginstelling sterk aanbevelen bij vrienden en familie') (n = 40/1121)

Gemiddeld waarderingscijfer	Cijfer
Uw regio	6,8
Landelijk totaal	7,7

De wachttijd binnen uw regio voor het verhuizen naar een zorginstelling, staat beschreven in Tabel 6.6. Tabel 6.7 beschrijft welke verbeteringen mantelzorgers zien voor de zorg binnen de zorginstelling waarin hun naaste verblijft.

Tabel 6.6 Hoe lang moest uw naaste wachten tot opname in de zorginstelling? (n = 39/1128)

Wachttijd	Uw regio	Landelijk totaal
	in %	in %
Mijn naaste kon direct opgenomen worden	23%	25%
Er was een wachttijd korter dan een week	3%	8%
De wachttijd was tussen 1 week en 1 maand	8%	16%
De wachttijd was tussen 1 maand en 3 maanden	13%	18%
De wachttijd was tussen 3 maanden en 6 maanden	21%	12%
De wachttijd was langer dan 6 maanden	28%	14%
Ik weet het niet	5%	6%

Tabel 6.7 Gewenste verbeteringen aan de ondersteuning die naasten met dementie die in een zorginstelling wonen ontvangen (n = 40/1125)

Altijd of meestal	<i>Uw regio</i>	<i>Landelijk totaal</i>
	<i>in %</i>	<i>in %</i>
Hebben zorgverleners genoeg aandacht voor hoe het met uw naaste gaat?	65%	81%
Komt de zorginstelling de afspraken over de verzorging en behandeling van uw naaste goed na?	73%	80%
Staat de zorginstelling open voor uw wensen?	57%	77%
Organiseert de zorginstelling genoeg activiteiten?	55%	61%
Is er genoeg personeel in huis?	43%	51%
Sluiten de georganiseerde activiteiten aan op wat uw naaste leuk vindt?	20%	39%
Heeft het personeel haast?	38%	30%

Bijlage 1: Postcodegebieden vallend onder regio Haaglanden

2240	2286	2515	2561						
2241	2287	2516	2562						
2242	2288	2517	2563						
2243	2289	2518	2564						
2244	2490	2521	2565						
2245	2491	2522	2566						
2260	2492	2523	2571						
2261	2493	2524	2572						
2262	2495	2525	2573						
2263	2496	2526	2574						
2264	2497	2531	2581						
2265	2498	2532	2582						
2266	2500	2533	2583						
2267	2501	2541	2584						
2270	2502	2542	2585						
2271	2503	2543	2586						
2272	2504	2544	2587						
2273	2505	2545	2591						
2274	2506	2546	2592						
2275	2507	2547	2593						
2280	2508	2548	2594						
2281	2509	2551	2595						
2282	2511	2552	2596						
2283	2512	2553	2597						
2284	2513	2554							
2285	2514	2555							